

Lungul drum al zilei către noapte

Pentru multă lume, montarea lui Alexandru Dabija cu **Lungul drum al zilei către noapte** a fost o surpriză din aceeași familie cu surpriza produsă în urmă cu câteva stagii de Alexandru Darie cu **Trei surori** la "Bulandra". Și un regizor, și celălalt ne învățaseră cu spectacole în care semnul, vizualul preluau (sau, dacă vreți, traduceau) în bună parte încărcătura de gând a cuvântului, spectacole în care publicul era sedus de formă și, pe **acest** drum, se apropia de înțelesuri. De data aceasta, parcursul este invers – cel tradițional, de fapt, dacă reușim să stabilim cu precizie ce înseamnă tradiție și ce înseamnă noutate în spectacolul de teatru (operațiune la care eu, una, nu m-aș încumeta cu ușurință, dar nu despre asta e vorba). Imaginile sunt de o maximă discreție (nu și simplitate, însă, rafinamentul și apropierea înlocuind șocul vizual). Poate cel mai bun – mai precis, cel mai evident – exemplu în acest sens îl oferă scenografia de o remarcabilă expresivitate semnată de Irina Solomon și Dragoș Buhagiar. Există în decoruri și chiar în costume un talent special de a despica firul în patru, de a nara cu lux de amănunte (destine, istoria unei societăți, nu doar a unei familii), lăsând totuși, paradoxal, sentimentul unei extreme concizii; poate pentru că nimic nu e de prisos. Aceeași cromatică unitară, aparent nepretențioasă, deși compusă din nenumărate, invizibile nuanțe, aceeași senzație de relatare fluentă – fluentă obținută însă, firește, prin pauze, jocuri de intensitate, schimbări și reluări de ton –, aceeași aparentă neimplicare în curgerea povestirii sunt liniile de forță ale montării. Publicului nu i se "revelază" spectaculos sensurile piesei, ci este condus cu discreție să le afle singur. El nu se apropie de înțelesuri sedus fiind

de formă, cum spuneam la începutul acestor însemnări, ci se descoperă sedus de formă abia după ce s-a pătruns de înțelesuri. Singurul "semn" evident (pentru că, țesute în fibra narativii scenice, există numeroase, desigur) al spectacolului, ploaia din final, are o extraordinară expresivitate tocmai pentru că dă senzația de a se fi ivit firească, pentru că **altfel nu se putea**, chiar din desfășurarea acțiunii. Contrar aparențelor, nu e simplă și nu e fără riscuri această formulă clasică. Micile imprecizii se văd mai bine, momentele de slăbire a suflului (ceea ce se întâmplă și aici) se observă imediat într-o regie ce se bizuie pe atenția spectatorului, nu pe "iuțea noastră de mână și nebăgarea dumneavoastră de seamă". Ar mai fi de observat că această simplitate în abordarea textului, lectura fără "conotații" ostentative, fără idei-imagini preconcepate fac ca piesa, scrisă cu multe decenii în urmă, să sune neașteptat de proaspăt. Tocmai pentru că timpul și locul acțiunii sunt scrupulos indicate, tocmai pentru că nu există nici un fel de agresivitate a actualizării, personajele și trăirile lor ne devin foarte apropiate.

În interpretarea Valeriei Seciu **ne privește** îndeaproape, de pildă, drama lui Mary Tyrone, și asta nu pentru că drogurile încep să existe ca problemă și pentru noi. Acestei căi de aducere la zi, prea la îndemână pentru a avea cu adevărat forță de impact, actrița îi preferă scormonirea în adâncul suferinței. Droguri sau altceva, nu mai e important punctul de pornire (dacă acesta va fi fiind, cu adevărat, punctul de pornire !); e vorba, în cele din urmă, de sfârșirea interioară produsă de spaime, de inadecvarea visului la viață și a vieții la vis, de coexistența bucuriei cu frustrarea, a iubirii cu exasperarea și deza-

Valeria Seciu și Ștefan Sileanu în *Lungul drum...* de Eugene O'Neill la Nottara (regia: Alexandru Dabija)

LUNGUL DRUM AL ZILEI CĂTRE NOAPTE de Eugene O'Neill. Traducerea: Carmen Croitoru • TEATRUL "NOTTARA" • Regia: Alexandru Dabija • Scenografia: Irina Solomon și Dragoș Buhagiar • Distribuția: Valeria Seciu (Mary Cavan-Tyrone), Ștefan Sileanu (James Tyrone), Stelian Nistor (James Tyrone jr.), Alexandru Jitea (Edmund Tyrone), Andreea Măcelaru (Cathleen).

măgirea. Valeria Seciu nu o acuză, nu o scuza – o simte și ne-o istorisește. Foarte atent la nuanțe, la trăsăturile contradictorii a căror alăturare dă însă, de fapt, coerența personajului, este Ștefan Sileanu, al cărui James Tyrone are o pulsație de adevăr remarcabilă. De observat, de asemenea, în ceea ce îl privește, un foarte exact simț al măsurii, grație căruia latura "comediant și-n timpul liber" nu îngroașă contururile interpretării, ci doar pe ale personajului – așa cum se și cuvenea. Tot simț al măsurii (calitate foarte importantă), dar într-un alt sens, dovedește și tânăra Andreea Măcelaru; ea știe – și o lasă înima – să treacă doar prin scenă, nu mai mult, până când personajul ei are "în mod legitim" un moment pe care actrița îl fructifică foarte bine. Încă șovăielnic, în anumite momente, foarte convingător în altele – Alexandru Jitea. După ce în ultima vreme ne făcuse să-l credem cantonat în stilul "otheadă și apropouri", Stelian Nistor ne-a oferit plăcuta surpriză de a reveni la mijloace de expresie bazate pe cercetarea personajului, pe figurarea personalității și nu a ticurilor lui. De această dată ne propune o construcție solidă și, chiar dacă uneori încă se zărește "schela", este de presupus că pe parcursul reprezentațiilor nuanța de crispate (nici gravă, nici permanentă) va dispărea.

Cristina Dumitrescu